

PRÍLOHA

Nasledovná príloha nie je súčasťou analýzy a návrhov ECRI týkajúcich sa situácie na Slovensku

ECRI poukazuje na to, že analýza obsiahnutá v jej tretej správe o Slovensku je datovaná k 27. júnu 2003 a že žiadne ďalšie okolnosti sa nebrali do úvahy.

V súlade s metódou individuálneho prístupu ECRI k jednotlivým krajinám vychádza návrh správy ECRI o Slovensku z dôverného dialógu so slovenskými orgánmi. ECRI zohľadnila mnohé z ich pripomienok a začlenila ich do správy.

Po tomto dialógu však slovenské orgány požiadali, aby sa ich ďalej uvádzané názory reprodukovali ako príloha k správe ECRI.

Stanovisko

k návrhu „Tretej periodickej správy o Slovensku“ Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii (ECRI)

Slovenská republika oceňuje konštruktívny dialóg s ECRI, ako aj skúsenosti a profesionálne vedomosti jej expertov, ktorí navštívili Slovensko v apríli 2003. Návšteva expertov ECRI bola mimoriadnym prínosom v procese uplatňovania opatrení zameraných na potlačanie s rasizmu, rasovej diskriminácie a intolerancie na Slovensku. Slovenská republika venuje problémom prezentovaným v tretej správe ECRI o Slovensku (ďalej len „Správa“) veľkú pozornosť a dôkladne ich posudzuje. Slovenská republika je pripravená dosiahnuť všetky ciele, ktorým Rady Európy venuje dlhodobú pozornosť v rámci boja s rasizmom a intoleranciou. Záujmom Slovenskej republiky a predpokladáme, že rovnako i záujmom ECRI je, aby Správa odrážala reálne fakty a bola objektívnym obrazom súčasnej situácie v boji proti rasizmu a intolerancii.

Pripomienky orgánov štátnej správy Slovenskej republiky k niektorým častiam Správy ECRI:

Ustanovenia týkajúce sa trestného práva (nový Trestný poriadok)

Jedným z hlavných cieľov novej koncepcie trestného poriadku (rekodifikovaný návrh Trestného poriadku) je posilnenie postavenia obeť v právnom systéme (odporúčanie ECRI č. 10). Podľa v súčasnosti platného Trestného poriadku má obeť právo, za určitých okolností, na náhradu trov v súdnom konaní. Obeť sa môže v rámci súdneho konania domáhať aj náhrady škody. Návrh na náhradu škody musí byť podaný na začiatku hlavného pojednávania. Proti rozhodnutiu o náhrade škody sa obeť môže odvolať. Zákon č. 255/1998 Z.z. umožňuje finančné odškodnenie osôb, ktoré utrpeli ublíženie na zdraví, ako dôsledok násilného trestného činu. (odporúčanie ECRI č. 21).

Ustanovenia týkajúce sa občianskeho a správneho práva (antidiskriminačný zákon)

Slovenská republika víta záujem ECRI podporovať zavedenie komplexného a jasného právneho rámca na zabránenie diskriminácii na Slovensku a dúfa, že sa tento cieľ podarí skoro dosiahnuť. Avšak, nepovažujeme za potrebné, striktne určovať spôsob (odporúčanie ECRI č. 27), akým by mala byť antidiskriminačná legislatíva zabezpečená. (napr. proces schvaľovania nového návrhu antidiskriminačného zákona v slovenskom parlamente).

Rómovia/Cigáni

Vláda Slovenskej republiky si plne uvedomuje vážnosť všetkých problémov, ktorým čelia príslušníci rómskej národnostnej menšiny žijúci na Slovensku. Riešenie týchto problémov sa stalo jednou z priorít vlády Slovenskej republiky a jeho potreba bola vyjadrená v Programovom vyhlásení vlády vydanom po voľbách v roku 1998 a rovnako i po voľbách v roku 2002. Politika násilnej asimilácie Rómov v období komunizmu ovplyvnila toto spoločenstvo veľmi negatívne a spôsobila rozpad jeho sociálnej štruktúry, ako aj následné zhoršenie vzťahu medzi väčšinovou a menšinovou populáciou. Zlepšovanie situácie a boj s hlboko zakorenеныmi predsudkami nie je jednoduchou úlohou. Vyžaduje si citlivý a komplexný prístup v dlhodobom horizonte, ktorý je často limitovaný nedostatkom finančných prostriedkov v krajine prechádzajúcej procesom ekonomickej transformácie.

Vláda Slovenskej republiky priznáva, že vysoké percento príslušníkov rómskej národnostnej menšiny sa v súčasnosti nenachádza na rovnakej úrovni ako väčšinová

populácia. Vláda preto považuje za potrebné prijať opatrenia v rôznych oblastiach, s cieľom dosiahnutia rovnosti príležitostí. Dokument Základné tézy koncepcie politiky vlády v integrácii rómskych komunit prijatý v apríli 2003, predstavuje súbor konkrétnych krokov odrážajúcich deklarovanú politickú vôľu. Princíp dočasných vyrovnávacích opatrení sa stal nevyhnutnou základňou pre zlepšenie postavenia Rómov v najcitlivejších oblastiach: vzdelávanie; zamestnanosť a sociálne otázky; bývanie, zdravotná starostlivosť; ľudské práva; kultúrny rozvoj. Navyiac, Základné tézy zavádzajú konceptuálny prístup vedúci k rovnej participácii Rómov na politickom, sociálnom a ekonomickom živote v krajine. Dlhodobým cieľom tejto koncepcie by mala byť radikálna zmena v negatívnom vnímaní rómskej menšiny väčšinou populáciou.

Monitorovanie situácie

Pri poslednom sčítaní obyvateľstva v roku 2001 sa k Rómom prihlásilo 89 920 osôb. Odhaduje sa však, že ich skutočný počet sa pohybuje od 350 000 do 380 000. Po nedávno vykonanom demografickom odhade potvrdil toto číslo nezávislý Inštitút pre verejné otázky.

V zmysle Ústavy Slovenskej republiky má každý právo slobodne sa rozhodnúť o svojej národnostnej príslušnosti. Napriek tomuto faktu si je vláda Slovenskej republiky vedomá, že väčšina Rómov nevyužíva túto príležitosť, pretože má strach z diskriminácie a tiež z dôvodu nedostatočného národnostného povedomia, či povedomia o rómskej kultúrnej identite. Vzhľadom na tento stav nevychádzajú projektové aktivity zamerané na rómsku problematiku väčšinou z oficiálnych štatistík, ale skôr z odhadovaných údajov alebo z presného počtu rómskych osád na Slovensku.

Prístup k sociálnej, zdravotnej starostlivosti a k iným službám

Slovenská vláda si je vedomá existujúcich nedostatkov v slovenskej legislatíve vrátane tých zákonov, ktoré upravujú sociálne dávky. Na Slovensku prebieha extenzívna sociálna reforma, ktorá sa dotkla aj rozdeľovania sociálnych dávok. Slovenský parlament nedávno schválil nový zákon o materiálnej núdzi, ktorý nadobudne účinnosť 1. januára 2004. Nahrádza definíciu hmotnej núdze zo „subjektívnych“ a „objektívnych“ dôvodov a mení systém sociálnych dávok na základe „trestania“ na systém na základe „motivácie“ (uprednostňuje tých, ktorí hľadajú aktívne prácu, zvyšujú si svoju profesionálnu kvalifikáciu a zručnosti atď.).

Nový vývoj

Slovensko je demokratickou krajinou, ktorá dôsledne podporuje a ochraňuje ľudské práva, vrátane práv osôb patriacich k národnostným menšinám. Každá správa o porušení týchto práv je dôvodom znepokojenia. Po uverejnení správy „Telo i duša“ začala slovenská vláda okamžite dôkladné a nezávislé vyšetrovanie za použitia všetkých zákonných mechanizmov. Na vyšetrovanie, ktoré viedol starostlivo zostavený tím vyšetrovateľov, dohliadal nezávislý krajský prokurátor. Generálna prokuratúra SR bola taktiež zaangažovaná. Kvôli spoločenskej vážnosti obvinení, ktoré obsahovala správa, bolo vyšetrovanie vedené vo veci genocídy. Pod dohľadom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky sa uskutočnilo paralelné šetrenie vo forme expertnej kontroly v nemocniciach. Žiadne zo šetrení nepotvrdilo oprávnenosť obvinení uverejnených v správe „Telo i duša“. Trestné vyšetrovanie bolo ukončené dňa 24. októbra 2003. Potvrdilo, že na Slovensku nebol spáchaný žiaden zločin genocídy. Obe šetrenia však odhalili viacero nedostatkov v slovenskej zdravotníckej legislatíve a v niekoľkých prípadoch aj procedurálne chyby niektorých lekárov a zdravotníckych zariadení vo veci informovaného súhlasu.

Slovenská vláda uznáva potrebu odstránenia zistených nedostatkov. Dňa 29. októbra 2003 vzala na vedomie správu o vývoji v kauze nútených sterilizácií a o prijatých opatreniach. Vláda ďalej schválila stanovisko týkajúce sa problematiky

sterilizácií a príslušnú rezolúciu, na základe ktorej Splnomocnenkyňa vlády pre rómske komunity a príslušné ministerstvá majú prijať špecifické opatrenia. Tieto opatrenia sa týkajú zmien a doplnkov rôznych zákonov a vyodenia dôsledkov v prípade procedurálnych chýb. Zdôrazňujú tiež prehodnotenie prístupu marginalizovaných skupín k zdravotnej starostlivosti a vzťahujú sa aj na niektoré aspekty výchovy k ľudským právam a uvedomovania si ľudských práv. Významným faktom je, že Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky dostalo príkaz vykonať hĺbkovú inšpekciu a analýzu vo všetkých zdravotníckych zariadeniach, ktorá by nebola zameraná iba na skúmanie obvinenia z násilných sterilizácií, ale aj na identifikáciu diskriminačných praktík voči členom rómskej menšiny. Mala by sa tiež koncentrovať na sledovanie postupov pri získavaní dobrovoľného a informovaného súhlasu pacientov.

Ústavné a iné základné ustanovenia

Pokiaľ ide o implementáciu Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, Slovenská republika nepovažuje súčasný stav implementácie charty na Slovensku za konečný stav. Na základe záverov výboru expertov a rozhodnutia Výboru ministrov Rady Európy, ktoré budú k dispozícii po vyhodnotení prvej správy o implementácii charty na Slovensku, je Slovenská vláda pripravená, v prípade potreby, prijať adekvátne opatrenia.

Ratifikáciou Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov Slovenská republika prijala 49 ustanovení pre rómsky jazyk. Právo vzdelávať sa v materinskom jazyku pre osoby patriace k národnostným menšinám je tiež garantované v Ústave Slovenskej republiky. Napriek tomu je ťažké zabezpečiť uplatňovanie tohto práva pre rómsku menšinu v krátkom časovom horizonte, najmä kvôli nedostatku kvalifikovaných učiteľov a tiež faktu, že rómsky jazyk nebol doteraz kodifikovaný. V horizonte rokov 2004 - 2010 Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dostalo za úlohu zabezpečiť dostatočný počet kvalifikovaných učiteľov a vypracovať na základe princípu „dočasných vyrovnávacích opatrení“ koncepciu integrovaného vzdelávania rómskych detí a mládeže.

V Bratislave 14. novembra 2003

